

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet. hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
gy. szám ára 16 fl. — Taitóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsnek Aladár.**

Hirdetve a legolcsóbban számítanak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Becsnek D. Fia** könyvnyomda

Textilgyár Székelyudvarhelyen.

Székelyudvarhely, nov. 6.

Ha nem akarjuk nyakunkat odaadni a bécsi selyemzsinórának: védekeznünk kell. Politikai téren a kiegyezés óta annyi csalódás ért, hogy a védekezést a társadalmi térre kell átvinnünk. Vagyis alkossunk magunk és ragaszkodjunk saját alkotásunkhoz, hogy ne fizessünk az idegen munkának tributumot, hogy kiszabaduljunk abból a méltatlan helyzetből, mintha képtelenek voluánk saját szükségletünket saját emberségünkkel fedezni.

Akinek eladósodtunk: ugyanannak az iparát megvesszük a tőle vásárolt drága pénzzel. Az eladó haszna kétszeres. Nyer a pénzén, nyer a készítményén. A vevők mi vagyunk. Fizetjük annak a pénznek kamatját, amellyel vásárlunk; fizetjük a készítmény anyagát, anyagának feldolgozását, a munkabért, a gyár befektetésének törlesztési hányadát és a vállatra eső összes állami és helyhatósági terheket. Ilyenformán adófizetői vagyunk az idegen államnak, a városnak, az iskolának; hozzájárulunk utjainak, iskoláinak, laktanyáinak építéséhez; részt veszünk a tisztviselők fizetésében; emelünk számukra gyárakat, tartunk munkásokat, fokozzuk a forgalmat, javítjuk a megélhetési viszonyokat, előmozdítjuk a civilizációt, gyarapítjuk a tőkegyűjtést — egyszerűen izmokat rakunk arra a gazdasági erőtartalomra, amellyel a vigéczek százai rohannak meg naponként; elfojtani ipartermelésünk csirait s fiúom és zsenge gyökérzetét kitépni a honi föld talajából.

Vau-e még péda széles o világon elhez fogható öngyilkosságra?

Ausztria minden vonalon gazdasági háborút folytat ellenünk. Jól megértsük: nem védekezünk, hanem támad. Akkor is támad, midőn állapotbevitelünk elé fortélyos akadályokat gördít; akkor is, midőn bécsi muzeumba helyezi el a közös költségen meg tett keleti utazásunk gazdag gyűjteményét; akkor is, midőn a hadsereget felszereli, vagy midőn az agyongyötört nemzetet kvótaemelésre kényszeríti. E támadó hadjáratban részt vesz ott mindenki: a társadalom, a kormány, az igazgatásnak minden szerve, Bécs város polgármesterei hivatala és a tartományok helytartóságai. Gyárak, hatóságok, műhelyek, irodák, szállítási vállalatok, raktárak és boltok egységesen vannak arra szervezve, hogy a magyar gazdasági életet elnyomják, kiaknázzák, megfojtsák és izolálják. Ezt célozzák az összes vám és kereskedelmi szerződések, erre működnek a konszultások, ezt segítik elő az autonóm vámtarifák összes tételei.

Legfőbb ideje, hogy a társadalom, és különösen a székely társadalom szervezkedjék és szakítsa az egyoldalú közigazgatási étellel, mely csak a mezőgazdaságra támaszkodik. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha ipart teremtenek. Ipart, hogy véreink ne legyenek kénytelenek kíváncsiorolni; azért, hogy az itthon maradtak jobban meg tudjanak élni; ipart, hogy a teherbíró nép válla biztos alapja legyen az állami szükségleteknek, melyek egyre szaporodnak és méreteikben nagyobbodnak. Vagyis ha úgy akarják Bécsben, hogy hadseregünk német legyen; ám

mi akarjuk, hogy iparunk magyar legyen.

Ezek az elvek vezették azokat a férfiakat, kik egy Székely szövögyár létesítését vették terbe Székelyudvarhely székhelylél. Egy hatalmas, méretében is imponáló szövögyárt, — mely hivatva van kiszorítani terményeivel a bécsi rongyot és bécsi vigéczet — létesíteni az alapítók célja. Egy gyárat, mely a székely izlés és munka produktuma, s mint ilyen kegyeret nyújt száz és száz embernek, s pénzforgalmat teremt itt a székelység központján.

Udvarhelyvármegyének eddig is a legelterjedtebb ipari foglalkozása a szövés volt. A székelyudvarhely kiváló kézügyessége, jóízlése; len, keuder ezen ipari foglalkozásnak a meglévő alap feltételei megvannak. Csak éppen tőke kellett, hogy mindez céltudatosan legyen felhasználva, értékesítve.

És ez a tőke — nincs kétségünk megérkezett. A szövögyár alapítói a gyárat 150,000 korona alaptőkével szándékoznak létrehozni, melyet 750 drb 200 koronás részvény kibocsátásával hoznak össze. És az így megalakított gyárnak legmesszebbmenő támogatását a kereskedelemügyi kormány is kilátásba helyezte, ami már magában is garancia a gyár jövőjét illetleg.

Meggyőződésünk, hogy a gyár részvényei csakhamar tuljegyzeve lesznek, mivel itt egy olyan vállalat létesítéséről van szó, melynek életképessége a leglaikusabb ember előtt is igazolva van. Nem ártatjuk magunkat, amidőn azt mondjuk, hogy e téren szép perspektívát tár elénk a jövő és reményünk nem pusztá

Az oktatás akadályai.

Előadta az erdélyi román kath. Status tanáregyesületének f. bő 3 ikán Székelyudvarhelyen tartott kongresszusán **Rass Károly** gyulafehérvári tanár.

Azokat az akadályokat akarom tárgyalni, amelyek részint a tárgyak megnevezéséből, a tárgy és megnevezés közti kapcsolat hiányából, részint a kifejezések módjaiból, a gondolatok formulázásából, a fogalmak természetéből származnak. Azt mondhatnánk tehát egy szóval, hogy a nyelv okozta akadályokról beszélünk. Első rangunk tartom fontoság szempontjából e kérdések tárgyalását, mert úgy a szellemi érintkezésnek, mint az oktatásnak csaknem kizárólagos eszköze a nyelv. Azokat a képzeteket, szemléleteket, érzeteket, amiket a gyermek érkei útján már megszerzett, a nyelv segítségével ébresztjük fel, hogy a gondolatunkat kövesse s ezzel segítünk neki e képzet-ek megtisztításában, tökéletesítésében s ujaknak elsajátításában. Az tény ugyan, hogy a fogalmak, tárgyak s a szó és elnevezés legelső, ősi formái közt mondhatni semmi természetes kapcsolat nem létezett, de az is tény, hogy később a szokásos bővülésével minden nemzetnél megtaláljuk már a logika szálait is a fogalmak megnevezésénél, amennyiben egy-egy fogalom megjelölése ismert tárgyak, szemléletek, érzetek útján történt valamelyek kapcsolat alapján.

Hogy a nép is beszél pincze torkáról, hogy lábáról, üveg szájáról, ez gondolkodásáról tesz bizonyosságot, hogy a tárgy megnevezését a hasonlat alapján eszközölte, tehát nem öltészerűleg cselekedett.

De ha el is tekintünk az ilyen kapocstól, a nemzeti nyelv évezredek hagyománya annyira oda rögzítette az elnevezéseket a tárgyakhoz, fogalmakhoz, olyan kapcsolatot teremtett a létező világ s a szellemi érintkezés közvetítője, a nyelv között, hogy a szavak igen nagy része mindenkinél ugyanazon képzeteket vagy érzeteket kelti fel, s a köztudatban bizonyos szavak bizonyos tárgyakat, tulajdonságokat, cselekvéseket teljesen fődnék. Van tehát reális értéke ennek

a kijelentésnek: az oktatásnak első akadálya maga a nyelv, mert nem azokat az elnevezéseket s kifejezéseket használnak, melyek a tárgyakkal a konvenció szerint legközelebbi kapcsolatban állanak. Kétségtelen, hogy a nyelv maga még fejletlen s nem szolgáltatja a jelentés miódama főnyomabb árnyalatainak megjelöléseit, amelyek biztos és tökéletes szemlélethez vezetnek. Az iz és szag különböző fajainak, szín, fény, érzések fokainak megjelölésére csaknem pusztá hasonlatokra vagyunk utalva. Kaut is erősen érezte a nyelv fejletlenségének nyűgét. A Tiszta ész kritikájában nem tudta visszaadni a kellő szavakkal mélyseges gondolatát, azért kellett megírnia a Prolegomenákat. De az is tény, hogy magunk sem tudjuk mindig az oktatásnál vagy a kézikönyveinkben az elnevezéseket megválogatni, hogy a legközelebbi uton vezessünk a fogalmak és gondolatok megértéséhez, más szavakkal: a szó és gondolat közt a kapcsolat nem teljes.

Gyermekkoromban nem mont fejembe a tört szám. Mert ez t. i. azt jelenti: olyan szám, amely el van törve. A meghatározású természetesen tudtam igen jól, felosztást nemkülönben, mi az szám-láló, nevező? elégánuul. Misztérium volt előtűnk a névadás szó iz, mert ennek elejét is, hátulját is értettük, de ebben az összeköttetésében sehoggy sem tudtuk mibenlétét megmagyarázni. Majdnem imigyen állottunk a szavak igealakokkal is. Mert ha a tanuló a tanítótól pofon ütetiik v. megveretik, ez természetesen szenvedést jelentett, s kollegiális részvétellel voltunk ilyenmű társaink iránt, de ha az alma általam leszedetett a fáról, vagy az uj kabát általam felhuzott, na ebben nagy kinszenvedést nem találtam s fel fogásomhoz Torók Sándorék is csatlakoztak. Tehát volt három szavunk, amiknek meg kellett oldozni tanulunk a nevet, azután hogy mit jelent, s ebben a munkánkban nem volt ami támogasson, mert a szó s a jelentés közt közvetlen kapcsolatot nem találtunk, hanem ezt a kapcsolatot még külön szemlémi munkával kellett oda rögzítünk valahoggyan emlékezetünk táblájához, szóval: 3 munkát kellett végeznünk. Ha már mostan másnap felmentünk az

iskolába, s megkérdezték mi a tört szám, mi a névadás, a legtöbbünk nem tudta, elfeledte a kapcsolatot a szó és jelentés közt, mert a megroggítás munkájában a nyelv nemcsak nem támogatta, sőt épen félrevetelte, mert a közhazsualat e szavakat egészen más jeleutés körről ruhazta föl, mint a minőknek ó hasznát vehette. Már pl. az ige nom okozott ilyen nehézséget, mert oly szó volt, melyet a közhazsualat nem foglalt le egyébre, itt tehát csak kétmunkát végeztünk; megtanultuk a szót s a hozzá tapadó jelentést. Kz nem volt nehéz, mert megmondták, hogy van ennek egy másik neve is: cselekvés szó, v. i. oly szó, mely valami cselekvést jelent. Épen ezért magunkban szemrehányást tettünk a papnak, amikor a szavazéken felhozott a Szentírásból egy szakaszt s aztán úgy folytatta, hogy: ily vettem fel ezen szent igéket, mert miok jól ballottuk, hogy ott nem csak igék voltak, hanem főnevek is.

Ime egy semmiség, ami azonban tapasztalásom szerint roppant akadály, mert a gondolat és szó közti kapcsolat megroggításában segítség kell a tanulónak s ennek legegyszerűbb s legközelebbi eszköze maga a nyelv volna. Hiszen minden ember különösen pedig a gyermek első sorban mindég az elnevezésből indul ki, illetőleg abból a jelentésből, amellyel a közhazsualat azt a szót felruhazta. S ha a nyelv nem szolgál alapul, amelyre építsen, akkor hármask munkát kell végeznie. E tekintetben óriási fejlődés vár még a nyelvre s nagy munka az oktatásügy barczosaira, hogy minél tökéletesebb elnevezést találjanak egy-egy fogalom megjelölésére, hogy megkönynyítsék az ismeretek megszerzésében az emberi elme fáradozását. S mondhatni nagyobb hasznót fog bajtani az oktatásügynek, aki 2-3 ilyen elnevezéssel gazdagítja s szókincset, mint a ki könyvet ad ki a bölcseségről, vagy előkelőséggel lekritizálja a magyar tanítás ügyét, hogy mennyire el vagyunk maradvva Német v. Franciaországától, mert legyenek meggyőződve, hogy e tekintetben ők sem állnak rózsaszínűben mint mi.

Az oktatásnak egyik akadálya s a hiányos ismereteknek is egyuttal egyik oka tehát a fogalmak s

álomkép, ha azt a képet festi eléük, hogy rövid idő alatt e vállalat meghozza egy erkölcsi, mint anyagi gyümölcsét.

Évtizedek óta hangzik a panasz, hogy iparunk nincsen, ami van az fejletlen. Javaslato, indítványok, kérések egész garmadája került évente a miniszter elé, amely azonban mind csak állami segílyt, támogatást kért. Most vég-revalahára a közönség megtalálta a módját annak, hogy saját erejéből teremtesse meg azt, amire itt szükség van, s így a támogatást a kormány is készséggel kilátásba helyezte, hogy létrejöjjön az első gyári vállalat Székelyudvarhelyt.

A részvény jegyzések határidejét az alapítók ez év utolsó napjára tűzték ki, de valószínűnek tartjuk, hogy ez időt be sem kell várni s a részvények jegyezve lesznek.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, nov. 6.

A belpolitikai világban szélségszél van. A delegáció ülésézeivel a képviselőház szünetel tanácskozásaiiban és a politikusok közül csak azok időznek Budapestben, akiket a közös ügyek tárgyalására hivatott bizottság tanácskozásai tartanak vissza. A lapokon látszik leginkább ez, amelyek máskor szinte duzzadnak a politikai aktualisoktól, most pedig találgatásokon, vagy egyszerű kombinációkon rágódnak; a hírvort viszont megdagadt és a hírszegény napokban a legcsekélyebb esemény is szenzáció formájában kerül a közönség elé. Szenzáció bőven akadt ezekben az időkben. A Latkóczy ügy megrázó pont-jével, a vízmérő órák panamájának dolga, az ujjesti rabló támadás bőséges anyagot szolgáltatott. De bizonyos, hogy rendes körülmények között ezek a szenzációk kisebb terjedelemben jelentek volna meg és nem lépnek annyira az előtérbe.

A leghumorosabb és egyben a legmegdöbbentőbb az ujjesti rablás volt. Ez az amerikai izü, szinte hihetetlenül hangzó zsványhistoria

megnevezésük közti kapcsolat laza volta, vagy teljes hiánya.

Nagy akadály továbbá a *rém sok elvont fogalom*. Ott vannak a nyelvtani kategóriák: alany, állítvány, alvont, határozó; egyéb tudományos műszók: viszony, arány, állapot, mértani hely stb. stb. Még ezek közt is különbséget lehet tenni. Az olyan elvont fogalmak, amelyek konkrét, reális létü tárgyak alapján vonatnak el, könnyebben felfoghatók. Fehér tárgyat látunk, a fehérséget tehát megértettük s az sem okozott nehézséget, hogy az elvont főnév. Természetesen itt nem az „elvont” szó értelmét magyarázták, hanem az elvont főnévét azzal az egyszerű fogással, hogy nem lehet megfogni s azért elvont. De azért a III. gimn.-ban magának az absztrakt szóknak értelmét is sikerült megértetnem. Már azok az elvont fogalmak, amiket tisztán az ész állapított meg ugyancsak észbeli elvont képeket alapján, nagyon nehezen mentek a fejünkbe. Csak a rejtelmekig emelkedtünk, de nem a tudásig, mert igen nagy száma ez elvont fogalmaknak még nem a gyermek elme táblájára való. *Alany, arány, állapot, viszony stb.*, nagyon magasan felülemelkednek a gyermek értelmének színvonalán; már az állítványt, tárgyat, jelzöt, számnevet, kérdöt, mutató, határozatlan névmást, a határozók közül a hely, idő és mód határozókat könnyen felismertük, szóval azokat, amik nem vesetnek el az általánoság tengerében, hanem seüekb, konkrétabb körre saorultak.

S minthogy elvont fogalmakról van szó, ide vonom a *kategóriákat*, mint amik a legnagyobb akadályok okozói. Állapot, viszony, tér, mennyiség stb. kategóriával csak úgy doláloznak az alsóbb osztályokban, pedig ezek közül legalább is a többség nem oda való. *Nincs gyermek pl. aki megértse a viszony kategóriáját.* Bármily egyszerű dolgok lehetnek ezek lát szöveg a képzett embereknek, mert mindenki alája esik ezek hatalmának, a gyermeknek mégis felfoghatatlanok. *Az tapasztaltam, hogy minden tárgynál azok a legnehezebb részek, amelyek érintkeznek a kategóriákkal.* A nyelvtanban pl. az alany fogalma bekapcsolódik a lét kategóriájába, az állapot határozó az állapotéba. Ezek megértésére tehát óriási nehézségekbe ütközik. Azt mondom pl.: „atyám betegesen fekszik”, s megmagyarázom, hogy „b-teen” állapot határozó. Ezt megérti, mert azt mondom: beteg állapotban van. Ha most azt kérdöm: „atyám jobban van”, „jobban” milyen határozó?, erre is rámondja, hogy állapot határozó. De ha egy óra múlva előfordul, hogy az ajtó nyitva van, s meg

mögött is azonban bizonyos társadalmi tanulságok, igazságok rejlenek, amint a másik két ügynek határozottan szociológiai háttér van. Az ujjesti rablókról nem lehet feltételezni, hogy pszichológiával is dolgoztak volna, hogy tehát előre bizonyosra volna, hogy éppen a bankban a legkevésbé állhat elő az ellenállás eshetősége, leginkább ki van zárva az a lehetőség, hogy fegyvereiket használni legyenek kénytelenek. Bizonyos, hogy ők el voltak száruva arra is, hogy ha a dolog úgy kerül, mind a négy bank alkalmazottnak kioltják életét. És ez a körülmény gondolkozóba kell hogy ejtsen bennünket, mert szép dolog a hősi elszántság, még a tisztelt rabló urak részéről is, de az elszántságnak, vérszomjónak ekkora mérve — abnormális. És talán nem jár messze a valóságtól az a feltevés, ha itt az irodalomban keressük a végokat és a mindinkább szaporodó ponyva detektiv historákban, rémes rabló történetekben keressük ennek az elszántságnak az igazi rugóját. Ezek az emberek bizonyára anyui Nick-Cartert, Nobodyt és más egyéb hülyeséget olvastak össze, hogy a végén ők is megkötyagosodtak. Az azután a bankifjak bátorsági fokmérőjének a felállítójára tartozik, hogy ez a szinte perverzül vakmerő vállalkozás mégis sikerülhetett, — legalább addig, amíg hurokra nem kerültek. A detektiv-regények írást különben most már pedagógusok is kezdenek érdeklődni. Még pedig nem a propaganda nemes ambíciójától eltevelve, hanem hogy kitalálták az ifjuság köréből és megmenték a fiatalságot ettől a mételeytől, amely gyenge ellenállású és könnyen befolyásolható gyermeket, mint a napibírek rovata ékesszólóan illusztrálja egyenesen az imbeczillitátsba kerget. Az ilyen ponyvairodalom határozottan büni és erkölcszetlenség. És ha az állam más szociális szempontok szolgálatában beavatkozhatik más tereu a polgári magánéletbe, talán üdvös dolgot cselekedne akkor, ha ezeket a ferczműveket szépen kitaláná Magyarország területéről.

*

A képviselőház pénzügyi bizottságában, a földmívelésügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, az elhangzott felszólalások kapcsán

kérdem, hogy „oyitva” milyen határozó, a nyolcz osztályban senki sem fogja kitalálni, hogy ez is állapó határozó. A geometriában a *tér kategóriájú* kiért. „A koczkát a térben úgy ábrázoljuk”. Ezt ugyan nem fogja, alsóbb osztályos megérteni. Mennyivel egyszerűbben lehet ezt pl. így mondani: a koczkát úgy rajzoljuk. A mennyiségtanban sem értik meg a „viszony” értelmét magát, csak az ismétlődő törvényeserűségből értik meg, hogy a mennyiségtanban mit jelent ez a szó, vagyis a jelentésnek csak azt a körét, amelyet a mennyiségtan lefoglalt magának. Ha most azt mondjuk nekik, hogy apa és fia az is viszonyt jelez, ezen ugyancsak nagyot fognak nézni.

Ezen utóbbi mondottakból ímét egy következő állapitathatunk meg, egy óriási nagy akadályt az oktatásnak: a gyermeknél nagyon nehezen megy az általánosítás. Mennyi nehézséget okoz pl. a betűszám tantervetben! A gyermek előtt valóságos botrány kő, hogy a betű, amit ő eddig olvasásra használt, most számokat jelent. Ő eddig meg volt szokva, hogy a szám épen nagyon is meghatározó volt valamai. A 2 a világ teremtséitől kezdve 2 volt s az örökke valóságon keresztül is 2 lesz. És most fölírunk egy a betűt s ez is számot jelent: 4-t, 1200 t, 6000 t, 3/4-t, 0,5 t stb. *Mennyi fáradság, mennyi törvés, annyi a gyermek eljut addig a fokig, hogy a formában gondolatokat lásson, egy számból, betűből, szóból, szókapcsolatból gondolatokat olvasson ki.* Megállók egy ház előtt, amely épülőfélben van s azt mondom: az épületnek ez csak egy része, még épen kétszer annyi van hátra, mint a mennyi most látszik, s ami hiányzik még, azt kifejezhetem számokban is: 2/3. Ime egy gondolat számokban! De mennyi idő telik bele, amíg a gyermek ehhez hozzá szokik, amíg ezt az általánosítást meg tudja tenni! *És hová hatványolódik ez a nehézség, amikor az általánosításnak föl kell emelkednie egész a kategóriáig?!* Az ímént említettem pl. a mennyiségtanban a viszonyt. Ez azt jelenti, hogy a több számot kettenkiüt olyan kapcsolatba állítunk hogy közülük mindon kettőnél az egyik szám ugyanannyival v. ugyanannyiszor nagyobb v. kisebb, mint a másik. S most már a nyelvtanban is beszélünk a szavaknak mondatbeli viszonyáról, csakhogy itt a jelentés meg sem közeli azt a jelentést, amit a matematika magának lefoglalt. Aztán beszélünk a tárgyaknak egymás közti viszonyáról stb. stb. Mikor fog már mostan a gyermek a viszony általánosított fogalmáig, a kategóriáig felemelkedni, hogy ebben a szóban egyszerűen csak annyit nézzen: kapcsolat?!

(Befejező köv. számban)

rendkívül fontos és jelentős nyilatkozatot tett a birtokpolitikáról.

A szélesen kifejtett program magában foglalja mindazokat a motívumokat, amelyek Darányi Iguáczt tizesztendő minisztersége alatt állandóan irányították. Igaz, hogy a rendkívül nehéz idők utjában állottak a megvalósításnak, de a mai beszéd Magyarország föld után áhító lakosainak garanciát nyújthat arra nézve, hogy ezek a reformok rövidesen testet is öltenek.

A miniszter első sorban elősmerte, hogy lehetséges ugyan messze jövőre való programot alkotni, de hogy egy ötven évre szóló program ne szejvedjen változó, azt biztosítani nem lehet. Az eddigi eredmény, ha nem is teljes, mindenesetre figyelemre méltó, mert egy ötven év előtti birtokot összehasonlítva annak mai értékével óriási különbséget látunk. Egy hajdani mocsárnak, vagy lának értéke boldankint öt forint volt, ma a lecsapolás után két-háromszáz forint, s az utóbbi időben kilencszáz holdat csapoltak le.

Ami az öntözést illeti, erről törvényjavaslat készült, de a társadalom ebben a kérdésben nagyon bizalmatlan. Nálunk sem az az intelligencia, sem az a folyó töke nincs meg, amely ezt a kérdést gyakorlatilag előre vinné. Az is baj, hogy folyóvízeinknek esése kedvezőtlen az öntözés rendszerre. Mindazonáltal Széchenyi és idősb Andrassy Gyula kezdeményezésének útján e tereu is haladunk.

Kijelentette a miniszter, hogy a közeposztály fentartását tartja első feladatának. Egyébként miniszteriumában nagy munka folyik, s a telepítési törvényjavaslat már készen van. A parcellázás terén az altrusztikus rendszert indította meg. Hangsúlyozta egyuttal azt is, hogy amilyen könnyű a telepítés a magyar vidékeken, oly nehéz az ország határain. A parcellázás ügyében oly törvényt kell szerinte hozni, amely az államnak több jogot biztosít. Az állami birtokokon a bérletek egymás után járnak le, s ezeket, a hogy szabaddá válnak már továbbra szociális érdekek szerint kezelik. Nap-nap után oda hat, mondta a miniszter — hogy a nagy birtokok kis embereknek adassanak bérbe. Helyesli a nép szélis rétegeinek az állami élet saúcaiba való bevonulását, de a jelen viszonyok közt még nem tudnánk gondoskodni általános jólétről. Be kell hát várni az előkészítés nagy munkáját. A kivándorlást más-képpen nem lehet megszüntetni, csak a népek földhöz való kapcsolásával.

Szóval a miniszter földet akar adni a népnek. Igaz magyar érzése, megsugta az ezek óhaját, a hazai népek föld után való vágyakozását s a hatalmas programot ez irányban kiszélesítette. Zászlóján ezek a szavak diszelegnek: „Földet a népnek.”

És ez a rövid néhány szó magában véve is alkalmas a jövő agrikultur nagy Magyarország kiépítésére.

Katolikus tanárok kongresszusa.

Székelyudvarhely, nov. 7.

Az erd. röm. kath. Státus középiskoláiban működő tanárok egyesülete városunkban kongresszusra gyült össze.

Az első ilyen kongresszust 1893 ban tartották ugyancsak Székelyudvarhelyen, még pedig néhai *Létyán József* volt brassói tanár kezdeményezésére. Akkor a Státus hét gimnáziumának tautestülete kiwondotta, hogy egyesületté alakul, melynek alapszabályai lesznek, tisztviselő kara, választmánya és elhatározta, hogy lehetőleg minden évben fölvaltva az egyes gimnáziumokban kongresszusra fog összegyülni. Azóta egyesület igen eredményes működést fejtett ki. A mellett, hogy az ilyen közgyűléseken mindig a vallás és hazafias nevelést előmozdító kérdéseket beszéltek meg, egyuttal arra is törekedtek, hogy a Státusi tanárok fizetése lehetőleg arányban legyen az állami tanárok fizetésével, amit hosszas fáradozás után megkötöltöztet el is értek. Ezoufelül állandó tankönyvbíró bizottságot szerveztek, melynek feladata az, hogy éber figyelemmel örködjék az egyes tankönyvek tartalma felott, nehogy abban vallás- és orkolcsellenes tanok forduljanak elő, mik az ifjuság lelket megmérgeznék.

A most megtartott kongresszus tárgysorozata szintén igen tartalmas volt. Nemes, önzetlen célok elérése volt az egyes előadók főterefése: az ifjúság munkájának megkönnyítése, elméjének fejlesztése, jellemének vallásos és hazafias irányban való kialakítása.

A kongresszust a tanáregyesület f. hó 2. és 3. napján tartotta meg a főgimnázium nagytermében. Erre a gyűlésre az összes státusi főgimnáziumok elküldötték képviselőiket és megjelent azon Pál István apát-kanonok is, mint a Státus püspöki biztosa. Brassóból megjelent: Buslig József igazgató, Szélyes Dénes, Terselyánszky Sándor, Ujsághy József tanárok; Csiksomlyórol: Brassai Károly, Iványi Antal, Dr. Király Henrik, Székvölgy Ferenc tanárok; Gyulafehérvárról: Avéd Jákó ny. igazgató, Pál Antal igazgató, Rass Károly tanár; Kézdivásárhelyről: Asbóth Viktor, Tóth Balázs tanárok; Kolozsvárról: Nemes Endre igazgató; Marosvásárhelyről: Jánossy Gerő és Jaross Béla tanárok. A helybeli két középiskolát Gönczi Lajos és Dr. Solymossy Lajos igazgatók képviselték, a szakiskolát pedig Hargita Nándor igazgató, Maráth József, Pállich Lajos, Spaller József tanárok. Jelen volt még a közgyűlésen Dr. Paál Árpád vármegyei főjegyző és lapunk szerkesztője és résztvettek a főgimnázium nyugalmazott tanárai is.

A kongresszust f. hó 2-án előtervezlet előzte meg, amelyben megállapították a közgyűlés tárgysorozatát, napirendjét és bejelentették az előtervezendő és tárgyalandó indítványokat. Az előtervezlet után az összes tanárok a „Budapest” szálló kistermében ismerkedési estélyre gyűltek össze.

A közgyűlés napján, f. hó 3-án reggel 8 órakor a plebánia templomban ünnepélyes szent mise volt, amelyet Pál István apát-kanonok mondott. A gyűlést, mely 9 órakor kezdődött, Pál Antal igazgató-elnök nyitotta meg, üdvözölte a megjelenteket és áttekintőleg vázolta az egyesületek eddigi működését. Az egyesület előzött 15 esztendővel itt Udvarhelyen tartotta első kongresszusát és azóta össze tartó, együttes munkával már sok szép eredményt ért el úgy a tanárok fizetését, mint az egyöntetű, keresztény szellemben való nevelés és oktatás ügyét illetőleg.

Az előki megnyitótól Pál István referens üdvözölte a kongresszust az erdélyi püspök és az egyházmegyei főtanácsoság nevében és egy tartalmas felolvasás keretében vázolta az erdélyi katolikus Státus gimnáziumainak autonómiáját. Ezek az intézetek speciális helyzetben vannak, amonyiben egyes ügyeiket a saját hatáskörükben, saját főtanácsoságuk hozzájárulása mellett, minden állami befolyástól menten intézhetik el. Buzdíttja az egyesületet, hogy ezt az autonómiát őrizze meg, mert hatalmas fejevert képez korunkban az egyházat és a vallásos nevelést érő támadásokkal szemben.

Ezután a napirend előtt még felszólalt Soó Gáspár igazgató és indítványozta, hogy úgy az előki megnyitót, valamint Pál István referens felolvasását a közgyűlés jegyzőkönyvében örökítse meg, továbbá, hogy a felolvasásokat, hozzászólásokat és indítványokat egy évkönyv alakjában nyomassa ki. Felszólalt még Avéd Jákó igazgató is és azt az indítványt tette, hogy a közgyűlés táviratilag üdvözölje Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspököt, mint az erdélyi kath. főgimnáziumok legfőbb igazgatóját és a kath. nevelésügy hatalmas pártfogóját és gyámolítóját. A közgyűlés mindkét indítványt egyhangulag és a legnagyobb lelkesedéssel fogadta el, valamint Tamás Albert h. igazgató pótdívtványát is, hogy a közgyűlés egyttal Apponyi Albert gróf közzökt. minisztert és az Országos Kath. Tanáregyesületet is táviratban üdvözölje. A küldött sürgönyökre még az nap megjöttek a válaszok. Majláth püspök a következőket táviratozta:

A tanári kongresszus üdvözlését hálás szívvel megköszönve, tanácskozásiakhoz Isten termékenyítő kegyelmét kívánom. Majláth, püspök.

Apponyi Albert gróf az üdvözlést a következő táviratban közzönte meg:

Az erdélyi róm. kath. Státus tanári egyesületének székelyudvarhelyi kongresszusából kelt üdvözlését köszönöm és szívvel viszonzom; további hazafias támogatásukra nyilvánítt elveim alapján bizton számítok. Apponyi.

Ezután vette kezdetét a napirend, melynek elejét az elnök az időközben elhunyt Erdélyi Károly volt kolozsvári igazgató, Albert Ferenc brassai és Húger József marosvásárhelyi tagtársakat parentálta el és emléküknél jegyzőkönyvben való megörökítését indítványozta.

A közgyűlés tárgysorozatának első pontját Rass Károly gyulafehérvári tanárok előadására képezte „A középiskolai oktatás akadályairól” czimról. Az előadást egészen terjedelmében tárcaorvatuukban közzöljük. E helyen is felhívjuk olvasóközönségünkök figyelmét eme tartalmas, ócs megfigyelést, nagy tudást igénylő és főképen az oktatásügy mély szeretetét sugárzó szép előadásra, mely teljesen lebilincselte az egész hallgatóság figyelmét és általános, lelkes elismerést és tapsot aratott.

A közgyűlés tárgysorozatának harmadik pontját ama kérdés oldották képezte, hogy megszűnjék-e a Státus tanáregyesületek további működése és olvadjon bele az Országos Kath. Tanáregyesületbe, avagy maradjon továbbra is fenn és tartson özentul is kongresszusokat? Ennek a kérdésnek az eldöntése hosszú vitát provokált, mely vitában igen sokan vettek részt a kérdésnek hol az egyik, hol a másik ágát támogatva. Végezetül is abban állapodtak meg, hogy az országos egyesületbe ki-ki tetszése szerint lépjen be tagnak, azonban az egyesület maradjon továbbra is fenn és folytassa működését.

Ezután rövid szünet következett, mely után Dr. Paál Árpád vármegyei főjegyző üdvözölte a kongresszust a vármegye és a város nevében. Az előki köszönő szavai után Frólich Ottó tartott felolvasást „A történelem és a nevelés” czimról. Kimutatja, hogy milyen nagy és jelentős szerepe jut a nevelésben a történelemnek, hogy mennyi ideált találunk benne, amelyet a gyermek elé követendő példaként állíthatunk. A tanulságos, tartalmas előadást tussal honorálták a hallgatók.

Ezután Terselyánszky József brassai tanár felolvasására következett az egyfolytában való tanításról. A felolvasó negyvenöt tanulón végzett kísérletet az ergometerrel és arra az eredményre jutott, hogy a tanulót az egyfolytában való tanítás nem fárasztja ki annyira, mint a jelenlegi módszer, hogy a tanítást dében megszakítják és délután ismét folytatják. Mert beigazolt tény, hogy a gyermeket sokkal kevésbbé meríti ki az a délelőtti bozátoldott egy óra, mint az a délutáni óra, amelyen jollakottan, álmosan, esetleg messziről jöve elfáradtan kell megjelennie és a figyelmét újra munkával megterhelnie. A délutáni egy óra különben is kétféle felül meg, mert a tanulóknak fél órával előbb kell hazulról elindulnia és rendszeresen félóra tolík bele uig ismét hazaér, ami természetesen együttvéve egy órák tesz ki. Az egyfolytában való tanítást különben sok helyen az is szükségessé teszi, hogy a tanulóknak távoleső helyekről kell az iskolába járniok és az ilyeneknek a legtöbbször alig van több idejük otthon, minthogy az ebédjük bevenyében megegyék, mert ismét el kell rohanniok az iskolába. A megszakítás nélküli való tanítás rendszerét már sok helyen alkalmazzák és egészen jónak találják.

A kereked, sok adatra és megfigyelésre támaszkodó egyes előadásokhoz a szerző indítványt is fűzött, melyben a Státus gimnáziumainál az egyfolytában való tanítás behozatalát javasolja. Ezt az indítványt Burger Arthur is elfogadásra ajánlja és hivatkozik a székelyudvarhelyi speciális esetre. Itt ugyanis az áll. főreáliskolában és a polg. leányiskolában 8—1 óráig tanítanak s ha már most a szülőknek egyik gyermeke pl. — a leányiskolába jár, másika a gimnáziumba, ezek egész felfordulást ideznek elő a déli étkezésnél, mert különböző időben jönnek az iskolából, illetve mennek az előadásra. Az indítványt a közgyűlés el is fogadta és az igazgatótanácsokhoz való felterjesztését határozta el.

Most a gróf Mikos-féle javaslatot terjesztette elő, illetve ismertette Tamás Albert az: ifjúság internatusi ellátásáról és a testi nevelés fejlesztéséről, mely javaslatot a közgyűlés a maga egészében elfogadta.

A felolvasások és előadások sorát Luckhaub Gyula „A czélszerűség elve a fizika tanításában” czimú kis tanulmánya zárta be. A felolvasó számos példával igazolja, hogy a fizikai törvények állandó voltával, a természetben uralkodó rendnek beigazolásával, kimutatásával milyen szépen vezethető rá a gyermek az Alkotó lényének világos megismerésére, továbbá, hogy a fizika tanításánál különösen ki kell emelni azokat a részleteket, amiknek czélszerűségéről a tanuló a legkönnyebben meggyőződhetik. Az ügyes, formás előadás kapcsán Terselyánszky tanár is indítványozta, hogy állíton be a Státus középiskolában gyakorlati fizikai órákat, azonban indítványát a közgyűlés egyrészt azért, mivel a tanulók újabb megterhelésével járna, másrészt mivel az eszközök beszerzése igen nagy

anyagi áldozatokkal járna, — nem találta elfogadhatónak.

A közgyűlés most még Péter János indítványát fogadta el a tanárok fizetésrondozásáról, illetve nyugdíjáról, azután a lemondott tisztviselőket egyhangulag újra megválasztotta, mire a kongresszus véget ért. Ezután a kongresszus tagjai és a meghívott vendégek a „Budapest” szállóba mentek, ahol a helybeli gimnázium tanártestülete ebédet adott a tisztviselőkre, mely obédnek izletes ételcélért és jó boráért Sükösd vendéglőst külön elismerés is illeti.

Az idgen tanárok egyrésze a délutáni, másrésze a mánap reggeli vonattal utazott el városunkból. A tanáregyesület jövő évi kongresszusa Kolozsvárt lesz.

HIREK.

Székelyudvarhely, nov. 8.

1848. november 6.

Egy omborélet — 60 év mult el az idők végtelenségébe, hatvanézer hullatta sárguló leveleit az öreg cser arra a sirra, melyet 49 év multán szerető gondos kezek emlékekkel jelöltek meg, hogy megóvják emléket a rézy székely ifjúnok, kik a hazájukért való küzdelemben a fellázított oláhág kegyetlenül legyilkolt. 60-szor nyíltott új virág, s 60-szor hervadt el sirjukon a vadróza virága, melyet a mindenség atyja sirjukra ültetett.

November 6-án mult 60 éve a felejthetetlen napnak, midőn a népiógrért, a székely szabadságért küzdő 4 ifju: Árkosi Barabás János, homoródalmási Sebestény József, kőröspataki Bedő Ferenc és uzoni Bántó Sándor menekülve a marosvásárhelyi véres ütközötől, az oláhok kezébe kerültek s azok vad kegyetlenséggel legyilkolták. A helyen, hol poraik piheének, emlékoszlop emelkedik, hirdetve az ok felejthetetlen emléküket, hirdetve azon kegyetlenséget, melylyel meggyilkolták.

Intó szöszat ez a székelyekhez, ne bigyjenek senkinek, hiszen mindenki ellensége, aki nem vele egy földön született, aki nem véreből való vér. Intó jel a székelyekhez, hogy csak ez a föld a miénk, a hol vértanúink piheének. Hiszen ha emlék jelölne minden helyet, ahol vértanúk piheének, nem lenne jeltelen egy talpalattnyi rög sem. Ha megszólalna minden hely, melyhez valamely emlék fűzi a magyart, nem lenne néma a legelrejtettebb sziklalarang s a legmagasabb sziklacucs sem, mindenikhez fűzi valami fájdalmas emlék.

Szegények vagyunk, nem emelkedhetik emlék mindenhol, de a hová a teatvíri szeretet s a multak iránti kegyelet oszlopot emelt, oda hálával kell eljárni s fogadalmat tenni, hogy e rögökből, o hazához hűtlenség nem leszünk soha.

Szép jele volt a multak iránti tiszteletnek a kereskedelmi miniszter Kossuth Ferencnek ama tette, hogy a szentmihályi emlékoszlop árának hátralévő részét elégedte s lehetővé tette, hogy vasráccsal körülkerítve soká, nagyon soká hirdesse a vértanúk emléket s a székely nép kegyeletét.

Udvarhely város polgársága is szép jelet adta hazafias érzésének, midőn alapsítványt tett a czéltől, hogy az emlékoszlop gondozásáék.

E város polgársága és az egész székely nép nevében a megemlékezés koszoruját küldöm e sorokban a sirra, hogy nem feleli o nemzet el vértanúit s nem feledkezik meg emlékükről soha. Legyen oly csendes nyugodalomuk a boui haotok alatt, mint a mily kedves nekük a megemlékezés rölük.

A hatvanadik évfordulónak a sirra hulló sárga falombjai legyenek szemfedői a sok szenvedésnek, a melyen e kicsiny nép, a székely átmert századokon át, s emlékoszlop, mely sirjukon emelkedik, legyen balzsam a fájó sebre, melyet haláluk okozott. Emlékük pedig felejthetetlen minden székely előtt, ki hazáját, nemzetét igazán szereti.

(t. p. a.)

Városi közgyűlés.

Székelyudvarhely város képviselőtestülete csütörtök délután Gotthárd János polgármester előklétével latogatói gyűlést tartott. Napirend előtt László Domokos képviselőtestületi tag szövatotte azt a tartabatalan állapotot, miszerint az Árpád-utca már hetek óta víz nélkül van, amennyiben az ott lévő kut, hasznavehetetlen. Kéri a polgármestert, hogy annak sürgős megjavíttatása felől már csak tüzbiztonsági szempontból is sürgősen intézkedjék. A polgármester azon válaszáat, mely szerint a kút használható állapotba való hozatala iránt nyomban intézkedik, ug felszólaló, mint a közgyűlés tudomásul vette.

A tárgysorozat első pontját a már egyszer megszavazott, azonban a miniszter által alaki okokból kifogásolt 70 ezer kor. kolcsu képezte, melyet 40 szöval, 1 ellenében újra megszavazták. E kölcson a Nagyszabeni általános takarékpénztártól veszik fel 4 $\frac{1}{4}$ %-os tőke-kamat törlesztéssel és katonai barákra és úrszék, vágóhid renoválása, Ben- és Tó-utca kiújáltása,

sósfürdői hid és vám melletti ház megvételére fordítják. Ezután a tanács az országos vízépítési igazgatóság azon leiratát terjesztette elő, mely szerint a vízvezetési előmunkálatokhoz 6000 koronát kér. A tanács azon javaslata ellen, hogy az megadások a három év költségvetésébe beillesztessék, *Gyertyánffy Gábor* szól, ki első sorban a lejtmerőzés koreztülvitelét sürgeti, mely célból árlejtést kíván hirdetni. *Dr. Solymossy Lajos* a lejáró szakértő tájékoztatást kifogásolja, melyre vonatkozólag *Dr. Sebesi János* megjegyzi, hogy az illető mérnök a kórházi vízvezeték munkálatainak ellenőrzésére volt kiküldve, s így a talajviszonyokkal ismerős. A tanács javaslata mellett még felszólalt *Illatky Miklós*, *Molnár Károly* és *Dr. Menci Ödön*. A közgyűlés a javaslatot nagy többséggel elfogadta.

A Bem-utca kisajátítására a tanács a következő javaslatot terjesztette a közgyűlés elé:

A városi tanács a állami elemi iskola felépítéséhez szükséges újutca megnyitására szükséges telkek megvásárlása tárgyában azon javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, miszerint: mondja ki a képviselőtestületi közgyűlés, hogy 1. özv. Bacsoni Lászlónak 888. hrsz. ingatlanért az általa kért 400 kor; 2. Mindner Jéő 890 hrsz. ingatlanra 6000 koronát fizet és házában lévő tülzöltek visszaadja; 3. Szakács Dénesnek 884—889. hrsz. ingatlanért 3700 kor; 4. A Szent Ferencről címzett szerzet kertjéből az állami elemi iskolához vezető újutca megnyitásához szükséges területért pedig önként 15 kor. ad s utasítja a városi tanácsot, hogy ezen árakban a szerződéseket a felekkel kösse meg a szerződéseket terjessze a képviselőtestületi közgyűlés elé, amennyiben pedig Szakács Dénes és a Szent Ferenczreni szerzet a fenti vétel árért az állami elemi iskolához vezető utca megnyitásához szükséges telkeiket oda nem adók Székelyudvarhely városnak, úgy ellenök a kisajátítási eljárás azonnal megteendő. Egyben már most kéri is a képviselőtestületi közgyűlés Udvarhelyvármegye alispánját, hogy azáltal a kisajátítás gyorsabban korowitzul menjen, hogy az áll. elemi iskolához vezető újutca megnyitásához szükséges telkeknek kisajátítása végett szükséges előmunkálatokra az 1881. évi XLI. t.-cz. 7. § a 3. bekezdése értelmében az engedélyt megadni sziveskedjék.

A javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta. A tanfolygylőség megkeresésére a tanács azon javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, miszerint a Polgári leányskola céljaira a város egy holdnyi területet ingyenesen engedjen át. *Gyertyánffy Gábor* olyan szegénynek tartja a várost, hogy az államkormánytól semmit sem kérhet ingyen. Szükséges az, úgy mond, hogy az illetékes férfiak a minisztert viszonyaink felől tájékoztassák. *Solymossy Endre* képviselő szólal fel ezután. — Megpróbálta, úgy mond, hogy illető miniszteri tanácsost informálja, azonban azt a választ nyerte, hogy pénzt a kormány egyetlen esetben sem adott ilyen iskolatelekektől, annyival is inkább, mivel annak elnyeréséért számos város küzd. A közoktatásügyi kormány egy városnak sem ad anyit, mint éppen Székelyudvarhelynek. Intézetekre évenként negyedmillió koronát ad, míg épületekre újabb 1 millió 200 ezer koronát fog befektetni. *Dr. Pál Ernő* szintén megadandónak tartja a kért területet, azonban a törvény értelmében ebben csak 30 napra kitűzendő közgyűlés dönt. *Dr. Válenstik Ferenc* szerint ugy a *Gyertyánffy*, mint *Solymossy Endre* felszólalásai szélsőségekben járnak. Téved *Gyertyánffy Gábor* abban, hogy a községi iskolával terhet vettünk a nyakunkba. Sőt éppen az iskola államosításával megszabadultunk egy biztosan bekövetkező nagy megterheléstől. *Solymossy Endre* képviselőt pedig kéri, hogy a midőn közügyekben eljár, viszonyaink felől kimerítően informálja az illető miniszteri tisztviselőt, mert azzal, ha illetékes helyen azt mondja, hogy az állam építeti nekünk a községi iskolát is, árthat és más segélyezéseknél utját vágja. A községi iskolát mi építettük a saját pénzünkkel. Az állam nem csak a mi középiskoláinkat segíti, hanem az ország valamilyen középiskoláját, sajnos köztünk a nemzetiségeket is. A polgári leányskolára szükségünk van az kétségtelen, a ha mégis támogatást kérünk a kormánytól, arra szegényeségünk kényszeríti rá. Az a telok miről szó van, nem 40 koronát, de 16 ezer forintot ér meg. *Solymossy Endre* jól ismeri e város anyagi viszonyait. Azonban úgy áll a dolog, hogy ha bármelyik intézetet olivinné a kormány, azt a polgárság megérezné. *Sándor Mózes* úgy tartja, hogy amit adunk, azt nem az államnak, de magunknak adjuk, hisz a mi gyermekeinket küldjük abba az iskolába. *Solymossy Endre*, *Gyertyánffy Gábor*, majd *Válenstik Ferenc* személyes ügyben történt felszólalásai után az ügyet 30 napra összehívandó gyűlésre kitűzték.

Az éles hangban tartott vita befejezése után a tanács a farczádi huszbehozatala ügyében a következő javaslatot terjesztette elő.

Farczád község képviselőtestületének 7. alatti azon kérését, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmivelőügyi miniszter urnak 54300—III. b. 908. szám. a huszvizsgálat tárgyában kiadott rendelet 14. § a alapján Székelyudvarhely várossal egy körzetbe vétsüés, a huszvizsgáló mindenkor Székelyudvarhely város helyhatósági állatorvosa legyen, az ellenőrzést mindenkor a városi állatorvos teljesítse, vagy hogy ezen alapon Farczád községe a huszbehozatalt a régi gyakorlat szerint teljesítse, mivel minden Farczád községre eső terhet Farczád község hordozni fog: azon javaslattal terjeszti a városi tanács a tek. Képviselőtestületi közgyűlés elé, hogy mondja ki a képviselőtestületi közgyűlés: hogy Farczád község közönségével a földmivelőügyi miniszter urnak 54300—III. b. 908. számú rendelote 1. és 14. § a alapján a huszvizsgálati adó beszedésének biztosítása végett egy beszedési körzet és egy huszvizsgáló alkalmazására szövetkezik s addig, míg ezen ügyben Udvarhelyvármegye közg. bizottságának 2018—908 kgb. számú felirata értelmébe a nagymélt. földmivelőügyi miniszterium határozza, Farczád község közönségének sertéshus behozatala a régi (eddig) módokat szerint történjék, úgy hogy minden ebből kifolyó é a Farczád községre eső terhet Farczád község hordoz.

Mondja ki továbbá a képviselőtestületi közgyűlés, hogy a fenti rendelet 3. § a alapján, akár magán, akár közfogyasztásra szánt szarvasmarha (bivaly, ökör, bika, szén, tinó, üsző, borjú), továbbá közfogyasztásra szánt juh, kecske, bárány, gödölye mindenkor Székelyudvarhely város közvagybirtokán vágandó le Farczád részéről is, s a huszvizsgálatot mindenkor a Székelyudvarhely város helyhatósági állatorvos teljesítse. Egyben kimondja a képviselőtestületi közgyűlés, hogy ezen határozata a közigazgatási bizottság útján az illetékes felsőbb hatóságokhoz folterjesztendő.

A javaslatot a gyűlés egyhangulag elfogadta.

A sósfürdői hid építését 7438 koronával *Galter János*nak adják ki. A szakas ipartársulatnak adandó terület ügyében 15 napra kitűzendő gyűlésen döntenek. A villamos művekhez kért szénrútrák és hidmérleg építése ügyében tett javaslatot, tárgyalásról levették, mivel nem volt kellőleg előkészítve. E tárgynál *Illatky Miklós* felszólal és azon kívánságnak ad kifejezést, hogy az esetleg építendő hidmérleg egy készüljön, hogy az a közönség által is használható legyen. *Dr. Solymossy Lajos* szükségesnek tartja, hogy a villamos szabályrendelet, magyarázattal együtt kiomattassék és a közönség rendelkezésére bocsáttassék. A mindennapi életbe vágó indítványt elfogadták. A főreáliskola feljáró melletti területet már most átengedik az intézetnek. A régi vágóhid bejáró útjának megvételét elvben kimondták. Egy pár díjok apidíjjaók fellemlését elfogadták. *Kénossy Margit* illetőségét, miután egy évtizede elköltözött a városról, nem ismerték el. az iparis-kolai tanítók választását az iparis-kolai bizottságra bízták. A városi virilisek névjegyzékének összeállítására *Soó Gáspár*, *Dr. Nagy Samu*, *Zakor József* kiküldöttek. Ezzel a gyűlés véget ért.

Egyről-másról.

Imbol beköszöntött a téli saison, s nagy a küzköds, a kapkodás, az erőszakoskodás mindenféle, minden rétegben, hogy a cziira, nagyzólo parvenü rész is a társadalomnak felszínén maradhasson. A kis-és nagy bankokban, szövetkezetekben nem csak nálunk, de mindenféle folyton meleg a kilincs, az ügyvédek mind foglalat és végrehajtást kérő blankettákat töltenek ki, majd egyozkednek, halasztanak s a kincstárnak rémitó haszna van blyegből. De míg a férj a jó záirásokat hajszolja, kapacitálja — az asszony a fényes boltokat járja, a divatlapokat jorgatja, tanulmányozza, tudakozódik, kutat, fürkés, hogy a nálánál egy fokkal magasabban levők mit rendeltek, hogy ugyan azt parancsolja ő is, majd kikorosi az árát a férj, vagy várhat a koreskedő. Ott-hon a szalonokat kipucollják, rendezik a garderoatot s cseléléket dorezurálnak.

Sokfelékeppen bonyodalmas, vakmerő és sikavulós az a mi életrendünk, ha nincs benne reális számítás s a jövedelemhez pontosan alkalmazkodó be- rendezés. Nem új dolog, sokszor el volt mondva, hogy széles Magyarországon talán sohol sem él puczosabban, flancosabban (!) a luteiner középosztály, mint erre mifelénk, a mi már polgárságunkat is ki-kozdtó kiknek női solumban járnak, sokszor jól ismerik a festéket, s a kalapjuk nem is kulp, ha ára husz koronán alól van.

Szóval drága a lakás, a ruha, költséges a társasági kör, a gyermek iskoláztatása, a szorakozás,

ugy hogy amikor a táplálkozásra, meg a takarékos ságra kerülne a sor, nem marad a fizetésből, jövedelemből semmi, sőt a logikosebb rendkívüliség: egy heti betegség avagy szívházi bérlet már halomra dönt minden számadat és újbb adósságnak okozója.

A mostani társasélet tartalma nagyon keveset jelent. Mulatságainkon, szellemi időtöltéseinkben, társas és bizalmas összejöveteleinknél legkevesebb van a hasznosból, legtöbb a léhaságból és idegen majuolásból, s — ami éppen e városnak különlegessége — rágalmazásból, üres, ostoba pletykák állandó korpoltálásból, amelyeknek soha sem akad gazdájuk és a melyben — sajátságos — férfaink is tekintélyes szerepet játszanak, ösztöndeség nélkül, kórörömmel bőségesen telítve.

Ha egy kisbé ösztönt és elfogulatlanul tekintünk társadalmi viszonyaink melyére, könnyen látjuk azt, hogy — a keményen felkent máz dacára — sokkal elernyedtebbek és caenevészebbek vagyunk, sokkal inkább híján vagyunk az ellenálló képességnek és akaraterőnek, mintsem hogy környezetünk ellen fellépni merhetünk. Az a hang, mely ma társaséletünkben lábrakapott, joggal enged következtetni, hogy korunk szegény valódijellemekben, egészséges természetekben, önálló és azilárd férfiakban. És a már léha, üres társadalmi viszonyokban, amikor a nő értéke és a családi élet szentsége annyira devalválódott, nem csoda, ha a társadalom nevelése oda irányul, hogy átlag embereket és nem önálló egyéniségeket neveljen, amidőn a társaságtól szabadalmazott ficaurok olyan hangot, olyan tonust honosítottak meg a szellemi szegénységben siyulódó asszonyok szalonjaiban, amelytől a jobb izlésű ember szánakozva fordul ol.

A társadalom az üres konvencziók, nagyvási hóbotok fertőjébe színté elmerül, s fuldokolva kapkod levegőért a gyilkos atmoszférában.

Az erdélyi ref. Egyházkerület közgyűlését f. hó 7—9-ik napján tartják meg Kolozsvárt. A közgyűlésen a ref. kollegium képviselőitében *Gönczi Lajos* igazgató, *Solymossy Endre*, *Kovács Dániel* és *Szabó András* tanárok; az egyházmegye részéről *Vajda Ferenc* esperes, *Hegyi Péter* főjegyző, *Biró Áron* és több világi és lelkeáz-képviselő vesznek részt.

Szabad lyceumi előadások. A vasárnapi munkásképző bizottság, az iparimunkások szabad lyceumi előadásainak 1908—909. évi sorozatát szervezte, s így az előadások már e hó 15 én, a jövő vasárnap megkezdődnek. Nem kell részleteiben ismertetni ezen fontos kulturális intézményt, hiszen önmagát megismertette az eddig megtartott csaknem 100 előadás, melyet több mint 15000 hallgató kísért figyelemmel, s így él a közönség lelkeiben ezen előadások hallgatása iránti vágy és szeretet, s bizonyára többen öhajítják, várják azok megkezdését. Midőn a tanulói vágyó közönség ezen körülményről tudomást szerez, öhajítandó lenne, hogy a környezetében levő iparos-ügy bármilyen más tanuló ifjúságot, segédeket, s minden érdeklődő hozzátartozóját, ismerősét buzdítaná ezen ingyenes és igen hasznos ismereteket nyújtó előadások látogatására; az iparos ifjúságot pedig a szabóknál szebb költemények tanulatára s így szavaltatok tartására. Nemcsak sok szép dolgot hallhat ezen előadásokon, azok szorgalmas látogatója, de az ifjúság szereplő tagjai Potófi összes költeményeinek szép diszkitadás példányait is kapják emlékül. Az előadások mindig délután pontosan 2 órakor kezdődnek a Polgárikör nagytermében (régii városháza).

Megülte a fiát. Kadicsfalván a mult vasárnap veres családi dráma történt: egy elkeseredett apa gonosz lelku fiának levegőt a fejé. *Kovács Ferenc* régi ellenséges viszonyban él a fiával *Antival*, egy rovtot multu, tömlöczviselt legénnyel. A munkákerülő fiát az apja fogadta házába, s a fiu azzal hálálta meg ezen jószágát, hogy az öreget mindonképpen ki akarta szoritani házából. Ezért aztán naprendeu volt a veszekedés, sőt verkedés is köztük, melyben mindig az öreg buzza a rövidet. Az utobbi időben aztán sikerült is a fiúnak rákenyzeritoni az apját, hogy elhagyja házát. Azonban vasárnap délután mikor a fiu nem volt otthon, aztan viaszalopozott a házába. Este került csak haza a falurosza, s amidőn az apját észrevette nyomában rá is támadt. Az öregnek az öszgyült elkeseredés olvette az eszt, s fejszét ragadva rotott a fiának. Már az első csapástól öszzesott a legény, azonban a fokevesztett paraszt most már az életét kívánta fiának. Így aztán az első csapás után jott a második, a harmadik, egészen addig míg a fiu kilehelte életét. Reggel ellögték a cuedorok az öreget, ki beismerte tetteit s sirva mutogatta sobhlyótt borított testét, melyet a roszs fia vert reá. Bekisérték az ügyöség fogházába.

A Jótékony Nőegylet választmánya ma, vasárnap délután fél 3 órakor, a megyeházá kistermében ülést tart. Ez ülésen dönt a választmány a állferestélyok idejének és helyének megállapítása tekintetében és végül tárgyalja a szegény tanulók felrubázásának ügyét.

Székelykeresztúr — fiatalsági küllőhid. A napokban vármegyénkbeli egy küllőhid jött Ugron Zoltán vezetésével a kereskedelmi miniszteriumban, melyben résztvettek Gálffy Kálmán főszolgabíró, Mihályi Béla, Molnár János k. joggyök és Nagy Ferenc székelykeresztúri vendéglős. A küllőhid vezetője egy kérvényt nyújtott át Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek, melyben kéri az érdekeltektől közlést, hogy a Nagyküllőhid építési költségeinek részbeni fedezésére 15.000 kor. rendkívüli államssegélyt engedélyezzen. A miniszter a küllőhidet kegyesen fogadta s biztosította jóindulatáról s kifejtette válaszában, hogy a székelyok írtak menyőnyiro jóindulattal viseltetik. Azután a küllőhid vezetője Sclerényi József Államtitkárnál tisztelgett, hol Ugron Zoltán a küllőhid vezetője kimutatta azon hiánytartó községek szegény anyagi helyzetét s kérte az Államtitkár a miniszternek átvonított kérvény kedvező elintézése érdekében fáradozni. Az Államtitkár megígérte, hogy a kérvényt a legmesszebbmenő jóindulattal fogják tárgyalás alá venni. Ezután a küllőhid vezetője meggyogodva távozott a miniszteriumból azon biztos reményben, hogy a kért államssegély a kérelmező községek részére ki fog utaltatni. Elismerést érdemel ez ügyben a küllőhid vezetője Ugron Zoltán, ki önzetlenül igou sokat fáradozott azon, hogy a kérvény kedvező elintéztést nyorjon, miért is a segély elnyerése esetén hállával tartozhatnak neki az érdekeltektől községek.

Elementek a színészek. Szilágyi Dezső színgazdátársulatával 2-ikán fejezte be az egy hónap tartó előadásai sorozatát. A társulat innen Zilahra ment s ide áprilisban tér vissza. Akkor bizonyára kész lesznek a diszlotok, a repertoír is jobban lesz összeállítva, s így sem színtársulatnak, sem közönségnek panaszra nem lesz oka. A társulat deczembert és januárt Marosvásárhelyt fogja tölteni.

Szent-Antal-estély. A szent-Antal társaság ezen évad első estélyét nov. 8-án tartja a róm. kath. főgymn. nagytermében a következő műsorral: 1. Ének szent-Antalhoz, előadja Szabó Antal. 2. Igazgatói megnyitót, tartja Mikos János gróf főesperes plebános. 3. Ének az öv. Mihálovits Béláné, zongorán kíséri Némethi Gyula. 4. Szavál Déssi Ilona. 5. Szabad előadást tart, Orbán János keresztúri plebános. 6. Jugenderionerung Beriotól, előadja zongorán Frölich Ottóné, hegedűre Barscay Béla. 7. Szavál Dobay Tibor. 8. Ének Nagyasszonyok hazánk reménye előadja Szabó Antal. Kezdeté este 7/8 8-kor.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Császár Géza törvényszéki irodaiigazgatót jelenlegi alkalmazása helyén a IX. fiz. osztályba irodaiigazgatóvá nevezte ki.

Szabászati tanfolyam. Mint megírtuk, a kereskedelmi miniszter Hargita Nándor szikiskola kezdeményezésére továbbképző tanfolyamokat rendeztet Székelyudvarhelyen. Az első ilyen tanfolyam a helybeli és vidéki szabómesterek és segédek részére lesz rendezve. A tanfolyam a jövő évi január hóban három hétre fog terjedni Jakabos Miklós helybeli szabómester vezetése mellett. Mindazon mesterek és segédek, kik azon részt önnönnak venni, legkésőbb folyó hó 14-ig Hargita Nándor helybeli szakiskolai igazgató, vagy Jakabos Miklós helybeli szabómesternél jelentkezzenek.

Nyilvános nyugtázás. Felkérteünk a következő sorok közlésére. A helybeli Öltáregylet által rendezendő kiállítás fedezésére öv. Tamási Péterné és Lukácsffy Teréz gyűjtőívű következők adakoztak: Öv. Ugron Lázárné, 1 drb valódi arannyal himzett fehér selyem Casula teljes felszereléssel. Dr. Valentsik Ferenczné, egy drb festett fehér selyem öltárterítő. Medgyesy Emma, 1 drb karing. point-lace munkából. Öv. Gróf Mikos Benedekné 50 K. Öv. Szarka Árpádné, Frölich Ottóné, szent Ferenczrendi zárda 10—10 K. Stratzinger Emilné, öv. Baláasy Lajosné, Barscay Károlyné 5—5 K. Dr. Soó Rezsőné 4 K. Dézsy Antalné, Szentpétery Károlyné 3—3 K. Balazsy Ignáczné, öv. Walter Vilmosné, Szentkovits Jánosné, öv. Tamás Ferenczné, Kassay Dénesné, Dr. Kovács Jenő, Szombathalvy Lajos, N. N. 2—2 K. Mészáros Zoltánné 1 K. Összesen 122 kor.

Állati betegségek. Bivalyvész szorványos fellépett Vargyas községben. — Bivalyvész megszűnt Oklánd községben. — Vesztétség megszűnt Farkaslaka községben. — Sertésvész megszűnt Homoródszentmárton, Homoródkeményfalva, Oklánd és Homoródmás községekben. — Sertésorbánc megszűnt Székelyderza községben.

Korcsolyaegyleti közgyűlés. A székelyudvarhelyi Korcsolyázó egyesület ma, vasárnap d. e. 11 órakor a titkár irodájában (Árpád-utca 3. sz.) tartja meg rendos özi közgyűlést. Tárgysorozat: 1. 1903—1909. évi költségvetés megállapítása. 2. Kiküldött bizottság jelentése. 3. Villamvilágítás bevezetésének ügye. 4. Tagsági díjak megállapítása. 5. Esetleges indítványok. 6. Tisztaújítás.

A József Kir. Herczeg Szanatorium Egyesület azzal a főbivárral fordul a jó szívekhez, hogy a mit a „Csak egy virágzóhalat” jelige alatt halottak unjáj az élőhalottaknak, a halál jogyeseinek, a tüdőbetegeknek száutak, vagy gyűjtöttek, küldjék be az egyesületnek: Budapest, IX., Lónyay-utca 47 szám. Mibelyt az egyesület az adományokat számba vette, lapunkban közzé fogja tenni a megyében befolyt gyűjtés eredményét és pedig egyes járókok szerint, valamint teszi a rendezett temetői gyűjtések anyagi eredményét is és a hozzá közvetlenül befolyt adományokat. Sajnos, de az országos gyűjtésben alighanem a mi megyénk volt az utolsó az országban.

A Petőfi Ház sorsjátéka. A Petőfi Társaság fáradságot nem ismerő buzgóssággal törekzik megvalósítani azt a kulturális és kegyeletos célját, hogy a Petőfi Házban összegyűjtse és mielőbb hozzáférhető tegye a közönségnek Petőfi ereklyéit s azokat a nemzet kincsévé avassa. A Petőfi múzeum fenntartása — a Petőfi Társaság gondja. A Társaság segítségért a magyar társadalomhoz fordul. A Petőfi Ház meg lesz, ha a társaságunk orre a célra rendezett sorsjátékát a magyar társadalom fölkarolja. A pénzügyminiszter által engedélyezett tárgysorsjáték, melyet a Társaság házi közlésben rendez, tulajdonképpen a közönség áldozatkészségének a megálálása, amennyiben a nyerevényekben gazdag sorsjáték egy koronás sorsjáték egyáltalán nem állanak urányban azokkal a nagyérdemű nyerevénytárgyakkal, amelyek a sorsjegyvásárlók között kisorsoltatnak. A mellett tehát, hogy a vásárló igen nagy nyeresési esélyekhez jut, egyuttal egy nemes, hazafias és kulturális cél szolgál, hozzájárul a Petőfi ház létesítése és fenntartási költségeihez. A nyerevények száma: 2010 tehát — eltérőleg a szokásos tárgysorsjátékoktól — minden sorsjegynek igen nagy nyeresési esélye van. Az összes nyerevények értéke 76.000, a főnyerevény: 25.000 korona. A Petőfi Társaság már szétküldte az ország minden részébe sorsjegyeit és arra kéri a közönséget, hogy a sorsjegyek vételével és terjesztésével legyen segítségére a nemes cél megvalósításában.

x Kiss szerencsése nagy! Miért legnépszerűbb e 3 szó az egész országban? Vegyen egy sorsjegyet a Kiss bankházban, akkor meg fogja tudni! A Kiss bankház nagy előnyököt nyújt a közönségnek, eddig annyi milliót fizetett ki készpénzben t. vedőinek, hogy ma hazánk legnépszerűbb földrúsító helye. Húsz már november 19-én! Ajánlatos t. olvasóinknak, hogy tegyenek szerencsekísérletet és vegyenek a teljesen megbízható és előzőleg Kiss Károly és Társ bankházában, IV. Kossuth Lajos utca 13. sorsjegyet, mert Kiss szerencsése nagy!

A sétatéri hid. A sétatéri hidat az idő vasfoga megégette, legalább ezt bizonyítja az a táncos határozat, melyet a helyi önkormányzat és a megye szől, hogy e hidon való közlekedés veszélyes és így a forgalomtól elzárandó. A tanács természetesen nyomban intézkedett, hogy ez a lehetetlen helyzet ne maradjon meg éppen most, amidőn a korcsolya évad megnyitása előtt állunk, s ugy intézkedett, hogy a hidnak egyik fele sürgősen kijavíttassék. Mindez pedig banglesan sürgöti a kijavítandó utca folytatásaként építendő hidat, melyet tovább elodázni valóban nem lehet. Szükséges tehát az, hogy ez új hid tervei sürgősen előkészíttessenek, s a képviselőtestület által elfogadtatva, építéséhez még a kora tavaszal hozzákezdjenek. Ez az új iskola szempontjából is elengedhetetlen.

KÖZGAZDASÁG.

Cselédek megjutalmazása. Bankházi Ács Károly alapítványának kamataiból a Budapesti Székely Egyesület 40—40 koronás jutalomdíjakat tűzött ki négy olyan mezőgazdasági férficseléd és három olyan háztartásnál alkalmazott nőcseléd részére, kik legalább öt év óta állandóan e megye területén szolgálnak, s szorgalmukat, becsületességüket megfelelően igazolják. Akik erre a jutalomra igényt tartanak, pályázati kérelmüket szolgáltatni helyének és idejének kitüntetésével a járási főszolgabírák, illetve Székelyudvarhely város polgármestere utján legkésőbb folyó év november 20-ikáig dr. Paul Árpád m. főjegyzőhöz adják be.

TAVIRATOK.

Budapest, nov. 7.
(Érk. d. a. 5 ó.)

A Polónyi-Lengyel pör.

Az ítéletet megsemmisítették.

Polónyi-Lengyel pörben Bernáth kuriai tanácselnök egy órákor kihirdette a kuria végzését, mely esküdtbírósgá ítéletet semmisség pauszok folytán megsemmisíti és új eljárásból ítéletet hozó esküdtet kizárja.

NYILTTER.

Uri dívatcaikk legszöb kivitelben Szenkovits János Utódánál, ugyanott a Kobrak-csápök leszállított árákban kiárú sítatnak.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

A Kaszinó keres 4 vagy több szobából álló, lehetőségig központon levő lakást. Ajánlatok Tompa Árpád kaszinó háznagyhoz intézendők.

Árverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi róm. kath. finevelő-intézethez tartozó Ágotha és Lakatos alapítványok ingatlanai nyilvános árverésen eladatnak. Az Ágotha-alapítvány a Szászok-tábor dűlőben 1685. 1686, 1687. hrsz. alatt 1 hold 964 □-öl belsőség rajta egy kis zsellérházal, kikiáltási ára 4500 korona.

A Lakatos-alapítvány a Karé-dűlőben (Szombathalvi határrész, rét) 1194., 1195. hsz. alatt fekvő 7 hold 142 □-öl szántó és kaszáló. Kikiáltási ára 12000 korona.

Felhívom tehát az árverezni szándékozókot, hogy ajánlataikat a törvényes bánatpénzzel f. év november 14-ikének déli 12 órájáig a finevelő-intézet igazgatóságához nyujtsák be. Az árverés ugyanott f. év nov. 15-én d. e. 11 órakor fog megtörténni.

Székelyudvarhely, 1908. nov. 6.

Kovács János,
finevelő-int. igazgató.

Éladó vagy kiadó

Székelyudvarhelyt a Deák-tér 10. sz. a. (a város legszöb helye) levő emeletes kőház, mely 15 szoba, istálló, kocsiszín és kertvel. fűt. ugyszintén kitértő piuczei vannak, 1909. április hó 24-től kezdve több időre bérebeadó, esetleg örökön is eladó. Ez a ház kiválóan alkalmas szállodai, étkezdei és kávéházi célokra. — Felvilágosítást ad SZABÓ ALBERT kir. közjegyző Budapest, VIII., ker. Muzeum-körút 2. szám alatt.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Gapsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

patéka

egy régióknak bizonyult háziser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szorok bizonyult közönségnél, oszónál és meghűtésnél, bedűrszölökön használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bovisárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és így szöb minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabéthstrasse 6 nos.

Mindennapi szötküldés.

Sz. 6842—1908. kig.

Árlejtési hirdetemény.

Székelyudvarhely város tanácsa a „Nagy-szeg“ nevű erdőből 50 öl hasábos tűzifa és 50 öl ág beszállítására árlejtést hirdet.

Az árlejtés folyó évi november hó 10-én délelőtt 8 órakor fog megtartatni a városi tanácsban.

Székelyudvarhely, 1908. november 6-án.

Szó Domokos,
b. polgármester.

TÖRLEY CASINO TALISMAN GRAND VIN

KOSSUTH-UTCZA 27. sz.
alatti emeletes kőház és Bem-u. 13. sz. a. földszintes kőház eladó. Felvilágosítást ad Szakáts Zoltán Parajd. Telefonsz. 8.

Sz. 650—1908. végrb.

Árverési hirdetemény.

Alólírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közölni teszi, hogy a székelykeresztúri királyi járás-bíróságnak 1908. évi V. 453/1. számú végzése követ. kezében Dr. Valentaik Ferencz ügyvéd által képviselt Székely Juhurógyár és Hízalada rt. javára 47 korona a jár. erejéig 1908. évi szeptember hó 30-án fogantatott kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 5250 koronára becsült ingóságok, u. m.: 2 koca. 1 kocsi, téglá. cserép és takarmány nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a székelykeresztúri kir. járás-bíróság 1908. évi V. 453/2. sz. végzése folytán 47 kor. tőkekövetelés, ennek 1908. május 42-ik napjától járó 5% kamatai 1/3% váltodíj és eddig összesen 72 kor. 33 fillérben bíróság ny. az alólírott költségek erejéig, Szederjes községben, alperes lakásán leendő megtartására 1908. évi november hó 25. napjának d. e. 10 órája határidőül kitűztetik és abboz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi XL. t. cz. 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelykeresztúr, 1908. évi november 5.
Szalontai Albert, kir. bir. végrehajtó

Egy és két éves

szőlő-oltványok

különbféle szima és vadveszőkről szőlő kimentelés megjelenti.

Kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldi a

Vállalati szőlőtelep

Billéd, Torontálmegye.

Sz. 2709—1908

arb.

Udvarhelyvármegye székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

Haszonbéri hirdetemény.

Kápolnásfalu község tulajdonát képező „Homoród“ gyógyfürdőt a hozzátartozó területtel, hideg- és melegfürdőkkel, az ivóvizek szabad és díjtalan használatával, a fürdő és laképületekkel s azoknak összes felszereléseival, jégveremmel, korcsma és vendéglővel Kápolnásfalu községbáznál 1908. évi november hó 21-én d. c. 10 órakor kezdődő nyilvános árverésen 1909. június hó 1-től 1912. évi szeptember hó 1-ig terjedő időre haszonbérbe adja.

Részletes feltételek alólírott főszolgabíróuál és Kápolnásfalu község előljáráóságánál megtudhatók.

Székelyudvarhely, 1908. október hó 7-én.

Dr. Demeter, főszolgabíró

Sz. 6556—1908.

kig.

Pályázati hirdetemény.

Székelyudvarhely város közbiztonsági biz. f. évi november hó 15-én a szolgálai állás lemondás folytán megüresedik

Felhívom tehát azon egyéneket, akik a szolgálai állást el akarják nyerni, azok pályázati kérésüket keresztlevéllel felszerelve, folyó évi november hó 10-ig Székelyudvarhely város tanácsához adják be.

A közbiztonsági szolga jelenlegi fizetése évi 400 kor., lakás, fűtés, világítás és ha a fizetés emelés jóváhagyatik, akkor a szolgának évi 480 korona fizetése lesz.

Székelyudvarhely, 1908. évi október 30.

Polgármester helyett:

Lakatos, tanácsos.

Cserefa

eladó a Bethlenfalvi erdőn 150—200 szál, mellmagasságban 25-40 cm., a vasuti állomástól 3 és 4 klm. távolságban. Az áraról értekezhetni: OZSVÁTH MIKLÓS tanitónál, Zetelakán.

Figyelem!!

Szőlőoltványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, míg fölem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 K. Delaware + ezre 100 korona. +

Cím: Szigyártó Nagy Mihály, FELSŐSEGESD, Somogy megye.

Új fűszer, liszt- és csemegeüzlet!

Fehér-, finom-, fényüzési- és kenyérsütőde!

Van szerencsém a nagyérdemű városi és vidéki közönség szives tudomására adni, hogy **Batthyány-tér II. sz.** Székelyudvarhelytől, (a régi sópinczén) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

fűszer-, liszt- és csemegeüzletet kapcsolatosan egy fehér, finom, fényüzési és kenyérsütődével

nyitottam. — Hosszu éveken át szerzett tapasztalataim tan. a téren feljogosítanak arra, a nagyérdemű vevőközönség et csakis elsőrendű árukkal, legjobb és legfinomabbu kezeit süteményekkel láthassam el és az egyszer vállalatomba helyezett bizalmat állandóan kiérdemleltem. — A m. t. háziasszonyok különös ügyelmébe ajánlom azt is, hogy süttődembe mindenféle házi szükséglet pontos kisütését elvállalom.

Jelszóm: Pontos és jutányos kiszolgálás!

Naponta háromszor friss fehér sütemény és kenyér!

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Réther János

Téli menetrend.

Érvényes 1908. október hó 1-től.

V.-v. 8511	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8513		V.-v. 8514	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v. 8512
700			305	ind. Székelyudvarhely érk. ^	155			606
710			321	Bisafalva	130			548
720			291	Bogoz	123			505
747			349	Nagyfalambfalva	1247			512
805			418	Bethfalva	1287			413
815			421	Székelykeresztúr	1229			411
822			418	Ujzékely	1205			417
840			503	érek. Hójasfalva ind.	1150			402
	245	540	507	Brassó		509	751	
840	521	530	531	ind. Hójasfalva érek.	1140	1115	405	500
847	510	914	600	Süvegvár ind.	1110	1180	548	500
	1600	1113		érek. Kiskapus ind.		980	213	
		1287		Nagyseben		104	168	
	650	1141		ind. Kiskapus érek.		348	103	
	815	255		érek. Kocsárd ind.		752	1056	
		537		Marosvásárhely		1030	615	
	900	307		ind. Kocsárd érek.		730	1041	
	1050	521		Kolozsvár		565	837	
	202	1021		Nagyvárad		211	341	
	750	720		√ érek. Budapest ind.		915	500	